

AI-deals in de muziekindustrie: oplossing voor de nieuwe value gap?

Marijn Kingma*

De opkomst van AI betekent een nieuwe realiteit voor alle creatieve sectoren. Dat geldt ook voor de muziekindustrie; met generatieve AI-modellen zoals Suno en Udio kan iedereen opeens muziek schrijven en produceren. Het gevolg is dat streamingsdiensten worden overspoeld met AI-gegenereerde content (net als collectief beheersorganisaties¹). Volgens onderzoek van Deezer worden er per dag ongeveer 50.000 met AI-gegenereerde muzieknummers op haar platform geüpload.² Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat 97% van de luisteraars het verschil niet hoort tussen muziek die door een mens is gemaakt en muziek die door AI is gemaakt. Hoewel het grootste deel van de AI-muziek op streamingplatforms “slop” is, dat weinig tot geen luisteraars zal bereiken, zijn er steeds meer voorbeelden van AI-muziek die wél populair is. Zo genereert de fictieve band “The Velvet Sundown” miljoenen streams op Spotify met volledig door AI gegenereerde nummers. De band zelf bestaat uit door AI bedachte artiesten met een door AI bedacht uiterlijk en een door AI bedacht levensverhaal.³

Het probleem is natuurlijk dat de generatieve AI-modellen die worden gebruikt om de muzieknummers te produceren zijn getraind op door mensen gemaakte, auteurs- en nabuurrechtelijk beschermde, muziek. De techbedrijven achter deze AI-modellen én de mensen die de modellen gebruiken om muziek te maken en vervolgens te exploiteren via streaming, verdienen hier geld aan, terwijl de rechthebbenden op de onderliggende muziekwerken achter het net vissen. De nieuwste “value gap” dus, en volgens artiesten en platenmaatschappijen de grootste bedreiging voor de creatieve industrie sinds Napster.⁴

Er zijn inderdaad overeenkomsten tussen de opmars van generatieve AI en de snelle opkomst van platforms zoals Napster en Kazaa in de beginjaren van het millennium. In beide gevallen hanteerden de techondernemingen de in Silicon Valley veelvoorkomende strategie “ask forgiveness,

not permission”, en zag de muziekindustrie zich plotseling geconfronteerd met voldongen feiten en een serieuze bedreiging voor haar verdienmodel. Maar uiteraard zijn er ook grote verschillen. Het meest in het oog springende verschil is dat er bij peer-to-peerdiensten, en later streaming, duidelijk is of een werk wel of niet op de betreffende dienst beschikbaar is. Over de juridische kwalificatie daarvan kon (en kan) je vervolgens discussiëren, maar of het werk werd gebruikt, was nooit onderdeel van de discussie. Een groot probleem bij AI is nu juist dat het voor rechthebbenden heel lastig is om te bewijzen dat hun werken zijn gebruikt bij het trainen van AI. Zij moeten via slimmigheden, zoals het geven van heel specifieke prompts, proberen reproducties van hun werken uit te lokken,⁵ waardoor het duidelijk is dat het model met die werken is getraind. Dit is omslachtig, en inmiddels is het verzamelen van bewijs op deze manier veelal niet meer mogelijk, omdat AI-aanbieders hun modellen zo hebben geprogrammeerd dat zij “vanwege auteursrecht” geen antwoord meer geven op dergelijke prompts. De muziekindustrie dringt daarom aan op een ruime uitleg van de transparantieplichting van artikel 53 lid 1 sub d AI Act. Tot nu toe echter met weinig effect. In het in juli 2025 door het AI Office gepubliceerde model dat aanbieders van AI-modellen moeten gebruiken om aan de transparantieplichting te voldoen, wordt enkel gevraagd naar categorieën content zoals (voor audio) de categorie “composities en muziekopnamen”.⁶ Daar schieten rechthebbenden niet veel mee op. Handhaving is dus een stuk ingewikkelder dan 25 jaar geleden (nog los van de Europese exceptie voor tekst en datamining, en alle juridische discussies over de betekenis en reikwijdte daarvan).

Een ander verschil met 25 jaar geleden is de reactie van de muziekindustrie. Waar zij zich destijds geen raad wist met de technologische ontwikkelingen, en zich jarenlang enkel heeft geconcentreerd op handhaving, lijkt de nieuwe werkelijkheid nu sneller geaccepteerd te worden en wordt ook

* Mr. M.E. Kingma is advocaat te Amsterdam (Höcker advocaten) en redacteur van dit blad.

1 Zie daarover het artikel van Kees Bulder, ‘Don’t Slop Me Now: de uitdagingen van AI-gegenereerde inhoud voor het stelsel van collectief beheer’, verderop in dit nummer, p. 11-14.

2 Zie <https://newsroom-deezer.com/2025/11/deezer-ipsos-survey-ai-music/>.

3 ‘An AI-generated band got 1m plays on Spotify. Now music insiders say listeners should be warned’, The Guardian 14 juli 2025, <https://www.theguardian.com/technology/2025/jul/14/an-ai-generated-band-got-1m-plays-on-spotify-now-music-insiders-say-listeners-should-be-warned>

4 ‘Musicians are deeply concerned about AI. So why are the major labels embracing it?’, The Guardian 16 december 2025, <https://www.theguardian.com/music/2025/dec/16/musicians-are-deeply-concerned-about-ai-so-why-are-the-major-labels-embracing-it>.

5 Dit deed GEMA bijvoorbeeld om bewijs te verzamelen voor de procedure tegen OpenAI. Zie de uitspraak van het Landgericht München van 11 november 2025, in dit nummer gepubliceerd onder Jurisprudentie nr. 2, p. 29-42.

6 Te downloaden via <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/explanatory-notice-and-template-public-summary-training-content-general-purpose-ai-models>.

ingezet op legaal aanbod door het sluiten van licenties. De afgelopen maanden hebben de grote spelers in de muziek-industrie samenwerkingen aangekondigd met verschillende AI-aanbieders, nadat zij deze aanbieders in eerste instantie nog hadden gedagvaard wegens auteurs-rechtinbreuk. De eerste grote deal tussen Universal Music Group en generatieve AI-dienst Udio werd in oktober 2025 aangekondigd,⁷ en daarna volgde een deal met Stability AI.⁸ Vlak daarna kondigde Warner Music Group soortgelijke deals aan met Udio en Suno.⁹ AI-aanbieder Klay sloot als eerste een deal met alle drie de “majors”: Universal, Warner en Sony.¹⁰ De exacte inhoud van de deals is vertrouwelijk, maar volgens de labels is het belangrijkste uitgangspunt steeds dat er enkel muziek wordt gebruikt voor het trainen van AI-modellen als alle betreffende auteurs en artiesten daar uitdrukkelijk toestemming voor hebben gegeven.¹¹ De bedoeling is kennelijk dat de AI-modellen opnieuw getraind gaan worden met enkel gelicentieerde content. Daarnaast hebben de labels aangekondigd dat de auteurs en artiesten die toestemming geven meedelen in vergoedingen voor gebruik van hun werken.¹² Over de deal tussen Universal en Udio is daarnaast bekend dat het AI-gebruik moet plaatsvinden binnen een *walled garden*: een platform waarop gebruikers muziek kunnen maken met AI, maar deze muziek vervolgens niet kunnen downloaden of buiten het platform om kunnen delen op – bijvoorbeeld – de sociale media.¹³ Het idee is dat daarmee een geheel nieuwe inkomstenstroom ontstaat die niet concurreert met “echte” muzieknummers van het label op streamingdiensten. Het label hoopt met medewerking van artiesten de echte fans aan te trekken, die bijvoorbeeld een sample van hun lievelingsnummer willen gebruiken in een nieuwe compositie of hun favoriete artiest een persoonlijk verjaardagslied willen laten inzingen.

Naast de enthousiaste en optimistische berichten (van met name de partijen zelf) is er ook kritiek op de aangekondigde deals.¹⁴ Die betreft vooral het feit dat er weinig openbaar is gemaakt over de inhoud van de afspraken waardoor er nog veel vragen zijn. De financiële afspraken zijn vertrouwelijk, en het is dus niet duidelijk welk deel van de omzet naar rechthebbenden gaat. Daarbij speelt ook de angst van artiesten en auteurs dat zij nauwelijks zullen meedelen in het stukje taart dat de labels zullen ontvangen. Een andere belangrijke vraag is hoe de geldstromen zullen worden gealloceerd aan muziekwerken. Om te weten welke werken zijn gebruikt om de output te genereren, zullen de AI-aanbieders in elk geval een stuk transparanter moeten worden dan zij op basis van het model van het AI Office verplicht zijn. Verder is onduidelijk hoe de toestemming van artiesten en auteurs precies geregeld gaat worden en hoe er om wordt gegaan met de situatie dat niet alle rechten op een nummer door dezelfde partij vertegenwoordigd worden. Tot slot kunnen er vraagtekens geplaatst worden bij de houdbaarheid van een “walled garden”; zullen nummers die binnen de beschermde omgeving zijn gemaakt niet alsnog op grote schaal worden gedownload en hergebruikt? Hoe dit alles in de praktijk zal werken en of de deals daadwerkelijk tot een werkbare oplossing leiden, zal waarschijnlijk in de komende tijd duidelijk worden.

Een ander punt van kritiek is dat dit soort deals met name de grote en gevestigde artiesten en makers verder helpen. Voor minder bekende namen lijkt in de aangekondigde diensten weinig ruimte. Maar ook die auteurs en artiesten ondervinden concurrentienadeel en een terugval in inkomsten. Of deze partijen uiteindelijk ook een stukje van de AI-taart zullen weten te bemachtigen, bijvoorbeeld via hun collectief beheersorganisaties, blijft de vraag.

7 Persbericht Universal 29 oktober 2025: ‘Universal Music Group and Udio announce Udio’s first strategic agreements for new licensed AI music creation platform’, <https://www.universalmusic.com/universal-music-group-and-udio-announce-udios-first-strategic-agreements-for-new-licensed-ai-music-creation-platform/>.

8 Persbericht Universal 30 oktober 2025: ‘Universal Music Group and Stability AI announce strategic alliance to co-develop professional AI music creation tools’, <https://www.universalmusic.com/universal-music-group-and-stability-ai-announce-strategic-alliance-to-co-develop-professional-ai-music-creation-tools/>.

9 M. Stassen, ‘Warner Music Group strikes ‘landmark’ deal with Suno; settles copyright lawsuit against AI music generator’, Music Business Worldwide 25 november 2025, <https://www.musicbusinessworldwide.com/warner-music-group-settles-with-suno-strikes-first-of-its-kind-deal-with-ai-song-generator/>.

10 Persbericht Universal 20 november 2025: ‘Music technology company Klay signs first-of-its-kind AI licensing deals with Universal Music Group, Universal Music Publishing Group, Sony

Music Entertainment, Sony Music Publishing, Warner Music Group & Warner Chappell Music’, <https://www.universalmusic.com/music-technology-company-klay-signs-first-of-its-kind-ai-licensing-deals-with-universal-music-group-universal-music-publishing-group-sony-music-entertainment-sony-music-publishing-warner-music-g/>.

11 Zie voetnoot 4.

12 Zie bijvoorbeeld B. Hiatt, ‘Why the Biggest Record Company Is Teaming Up With the AI-Music Company It Was Just Suing’, Rolling Stone 31 oktober 2025, <https://www.rollingstone.com/music/music-features/ai-music-universal-music-group-settlement-udio-1235457945/>.

13 Ibid.

14 Zie bijvoorbeeld de reactie van de European Composer & Songwriter Alliance: <https://composeralliance.org/news/2025/11/major-labels-licensing-deals-with-ai-companies-ecsacalls-for-transparent-licensing-agreements-that-truly-value-the-works-of-composers-and-songwriters/> en de UK Council of Music Makers: <https://thefac.org/news-directory/action-required-stop-the-spin-put-music-makers-first-in-ai-deals>.